

Eduskunnan lakivaliokunta

VIITE: Eduskunnan lakivaliokunnan lausuntopyyntö HE 5/2025 vp, 20.2.2025

Poliisihallituksen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä HE 5/2025 vp eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja 76 muuta lakia.

Esityksen mukaan säännökset sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalasta, seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuudesta ja raukeamisesta sekä rahamääräisen saatavan perinnästä uudistettaisiin. Lisäksi uudistettaisiin rikosvahinkolain säännökset rikosvahinkokorvausten takautumisoikeudesta ja takaisinperinnästä. Muutosten tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää sääntelyä sekä parantaa viranomaisten edellytyksiä huolehtia sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla täytäntöönpanotavien seuraamusten täytäntöönpanosta. Samalla tehtäisiin muutoksia lakeihin, joissa on hajanaista sääntelyä erityisesti hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta.

Esitykseen sisältyy myös 6. lakiehdotus sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta. Sakkomenettelyä muutettaisiin niin, että rangaistusvaatimuksesta luovutaisiin.

2 Poliisihallituksen asiantuntijalausunto

2.1 Täytäntöönpanokelpoisuus

Sakon täytäntöönpanosta annettu laki (672/2002) on keskeinen Oikeusrekisterikeskuksen toiminnan kannalta. Se on keskeinen myös poliisin kannalta, koska merkittävä määrä täytäntöönpanoon tulevista varallisuusarvoisista seuraamuksista on poliisin määräämiä sakkoja ja liikennevirhemaksuja. Siksi hallituksen esityksellä on vaikutuksia poliisin toimintaan.

Esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen merkittävin muutos poliisin kannalta on rangaistusten ja seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuudesta säättäminen yhdenmukaisella tavalla. Esityksessä ehdotetaan, että seuraamukset ovat täytäntöönpanokelpoisia, kun ratkaisu, jolla seuraamuksesta on säädetty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Tämä tarkoittaisi, että eri seuraamusten osalta ei enää säädettäisi erillistä maksuajoista. Esimerkiksi sakkoihin, liikennevirhemaksuihin ja ylikuormamaksuihin ei tulisi enää erillistä maksuaikaa, vaan aikaa vapaaehtoiseen maksamiseen olisi niin kauan, kunnes seuraamus on tullut lainvoimaiseksi ja siten täytäntöönpanokelpoiseksi.

Täytäntöönpanokelpoisuuden yhdenmukaistaminen selkeyttää eri seuraamusmenettelyitä. Lisäksi se antaa seuraamuksen saajalle enemmän liikkumavaraa, jos hän on hake-massa muutosta. Tällöin hän voi keskittyä rauhassa muutoksenhakuun miettimättä sitä, pitääkö seuraamus samalla maksaa.

Poliisin tulee huomioida täytäntöönpanokelpoisuus tietojärjestelmissään. Poliisi pyrkii siihen, että tieto sakon, liikennevirhemaksun, ylikuormamaksun tai muun seuraamuksen lainvoimaisuudesta välitetään seuraamuksen tietojen kanssa Oikeusrekisterikeskukselle aina, kun se vain on mahdollista. Tämä myös korostaa poliisin, tuomioistuinten ja Oikeusrekisterikeskuksen välisen tiedonvaihdon merkitystä. Viranomaisten tulisi pyrkiä siihen, että niiden rekistereissä olevat tiedot asioista ja seuraamuksista kohtaisivat ja tieto olisi käytettävissä täytäntöönpanossa.

2.2 Tietojen saaminen sakkorekisteristä

Esityksen 1. lakiehdotuksen 49 §:ssä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta sakkorekisteristä. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että muun muassa poliisi saisi välttämättömiä tietoja sakkorekisteristä täytäntöönpanotehtävien suorittamista, sakon muun-torangaistuksen määrittämistä tai korvausasian käsittelyä varten.

Säännös ei sisällöllisesti vastaa täysin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 16 §:n 1 momentin 4 kohtaa, jossa on säädetty poliisin oikeudesta saada tietoja sakkorekisteristä myös lupa-asioden käsittelyä varten. Poliisitoiminnan kannalta olisi tärkeää voida hyödyntää sakkorekisterin tietoja jatkossakin niin sanotussa hallinnollisessa rikos-torjunnassa eli lupavalvonnassa. Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 16 §:n 1 momentin 4 kohdassa oleva viittaussäännös pitäisi myös muuttaa.

2.3 Sakkomenettely

Sakon ja rikesakon määrittämisestä annettua lakia (754/2010) muutettaisiin ja rangaistus-vatimusta koskeva sääntely poistettaisiin. Tämä tarkoittaisi, että sakkomenettelyn sovel-taminen edellyttäisi niin asianomistajan kuin epäillynkin suostumusta. Muutos selkeyttäisi sakkomenettelyä ja poliisitoimintaa.

2.4 Vaikutukset poliisin toimintaan

Hallituksen esityksen luvussa 5.3.4 on todettu, etteivät muutokset olennaisesti vaikuttaisi poliisin tehtäviin. Muutokset vaikuttaisivat vain siihen, millä tavalla asioita käsitellään. Lisäksi sakkomenettelyä koskevalla muutoksella on poliisin toimintaa selkiyttävä vaikutus.

Täytäntöönpanokelpoisuuden yhdenmukaistaminen vaikuttaa poliisin tietojärjestelmiin. Muutokset tehdään kehittäväenä ylläpitona eikä esityksellä ole vähäistä suurempaa vaikutusta tietojärjestelmiin.

Konsta Arvelin, poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.02.2025 klo 10:39. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan lakivaliokunta

Tiedoksi

Poliisihallituksen esikunta
Poliisilakimies Visa Weckström

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi